

POSTANOWIENIE

Dnia 7 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka

po rozpoznaniu w dniu 7 października 2025 r. na posiedzeniu bez udziału stron
zażalenia pełnomocnika oskarżyciela subsydiarnego M. C.
na postanowienie Wojskowego Sądu Okręgowego w Warszawie
z dnia 12 maja 2025 r., sygn. akt So 18/24,
w przedmiocie właściwości
na podstawie art. 437 § 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie

UZASADNIENIE

Na mocy postanowienia Wojskowego Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 12 maja 2025 r., sygn. akt So 18/24, wydanego w sprawie mjr M. S. subsydiarnie oskarżonego o popełnienie przestępstw z art. 352 § 1 k.k. w zw. z art. 353 k.k. oraz z art. 351 k.k. w zw. z art. 353 k.k., orzekając w przedmiocie właściwości na podstawie art. 35 § 1 k.p.k. w zw. z art. 653 § 1 k.p.k. i art. 654 § 1 pkt 1 *a contrario* k.p.k., Sąd uznał się niewłaściwym do rozpoznania subsydiarnego aktu oskarżenia wniesionego przez M. C. przeciwko mjr. M. S. i sprawę przekazał Wojskowemu Sądowi Garnizonowemu w Lublinie - jako sądowi właściwemu.

Wskazał, że zgodnie z treścią art. 654 § 1 pkt 1 k.p.k., wojskowy sąd okręgowy orzeka w pierwszej instancji w sprawach o przestępstwa popełnione

przez żołnierzy posiadających stopień majora i wyższy. Powołując się na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2022 r., w sprawie I KZ 18/22 (LEX nr 3430877), stwierdził, iż wymieniony w tym przepisie wymóg popełnienia przestępstwa przez żołnierza posiadającego stopień majora i wyższy, należy oceniać na moment popełnienia czynu zabronionego. W okresie objętym subsydiarnym aktem oskarżenia M. S. nie miał przymiotu oficera starszego, zatem w jego sprawie właściwym jest wojskowy sąd garnizonowy (art. 653 § 1 k.p.k.), a z uwagi na przynależność do jednostki wojskowej (art. 651 k.p.k.) - Wojskowy Sąd Garnizonowy w Lublinie.

Na to postanowienie zażalenie złożył pełnomocnik oskarżyciela subsydiarnego M. C., zaskarżając je w całości i zarzucając naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść zaskarżonego postanowienia, tj. art. 35 § 1 k.p.k. w zw. z art. 653 § 1 k.p.k. i art. 654 § 1 pkt 1 k.p.k. poprzez uznanie się niewłaściwym do rozpoznania subsydiarnego aktu oskarżenia wniesionego przez oskarżyciela posiłkowego M. C. przeciwko mjr. M. S. oraz przekazanie sprawy Wojskowemu Sądowi Garnizonowemu w Lublinie, podczas gdy z okoliczności sprawy, w szczególności z faktu prowadzenia przeciwko oskarżonemu postępowania karnego za czyn przypisany za okres przed dniem 14 listopada 2022 r. przez Wojskowy Sąd Okręgowy w Warszawie wynika, iż Sędem właściwym do rozpoznania subsydiarnego aktu oskarżenia w niniejszej sprawie jest Wojskowy Sąd Okręgowy w Warszawie.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i rozpoznanie niniejszej sprawy przez Wojskowy Sąd Okręgowy w Warszawie.

Wojskowy Sąd Okręgowy w Warszawie po rozpoznaniu na podstawie art. 463 § 1 k.p.k. a *contrario* zażalenia pełnomocnika oskarżyciela subsydiarnego na postanowienie Wojskowego Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 12 maja 2025 r. w przedmiocie właściwości, postanowił przedmiotowego zażalenia nie uwzględnić i przekazać je do rozpoznania Sądowi Najwyższemu w Warszawie. Wskazał, że podniesiony zarzut jest zarzutem pozaprawnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie skarżącego nie zasługiwało na uwzględnienie.

Z konsekwentnego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że wskazany w art. 654 § 1 pkt 1 k.p.k. wymóg popełnienia przestępstwa przez żołnierza posiadającego stopień majora i wyższy, należy oceniać na moment popełnienia czynu zabronionego. Stanowisko to jest akceptowane także w literaturze prawniczej (*por. cytowane postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2022 r., I KZ 18/22; podobnie postanowienia SN: z dnia 16 grudnia 1998 r., WO 23/98, OSNKW 1999, z. 3-4, poz. 23; z dnia 30 kwietnia 1998 r., WZ 22/98, OSNKW 1998, z. 5-6, poz. 30; H. Kmieciak, Głos w kwestii właściwości wojskowego sądu okręgowego ze względu na stopień wojskowy oskarżonego żołnierza (art. 654 § 1 pkt 1 k.p.k.), WPP 2001, nr 1, s. 53- 60; J. Grajewski, S. Steinborn, [w:] Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Tom II. Komentarz do art. 428-673, red. L.K. Paprzycki, Warszawa 2013, s. 1584).*

Słusznie wskazano w tym pierwszym orzeczeniu Sądu Najwyższego, że o zasadności tego poglądu świadczy przede wszystkim wynik literalnej wykładni art. 654 § 1 pkt 1 k.p.k. Przepis ten stanowi o „przestępstwie popełnionym przez żołnierzy posiadających stopień majora lub wyższy”. Taki sposób sformułowania kryterium uzależniającego właściwość rzeczową sądu wojskowego wskazuje, że to przestępstwo ma być popełnione przez żołnierza posiadającego odpowiedni stopień, a nie postępowanie ma się toczyć przeciwko żołnierzowi posiadającemu określony stopień. Rezultat wykładni językowej wspiera także wynik wykładni systemowej. Mając na względzie założenie racjonalności ustawodawcy należy przyjąć, że gdyby kryterium stopnia wojskowego należało oceniać na moment wszczęcia postępowania lub inny, zostałyby to wyraźnie odzwierciedlone w treści przepisów. Nie sposób nie zauważyć, że tam, gdzie ustawodawca chciał dookreślić moment, na który należy badać kryterium determinujące właściwość sądu wojskowego, dał temu jednoznacznie wyraz w treści przepisu (zob. art. 651 § 2 k.p.k.).

Powyższe wnioski wspierają dodatkowo wyniki wykładni celowościowej i historycznej. *Ratio legis* art. 654 § 1 pkt 1 k.p.k. zdaje się wyrażać w zarezerwowaniu właściwości rzeczowej sądu wyższego rzędu dla osądzenia

czynów popełnionych przez żołnierzy posiadających najwyższe stopnie wojskowe, co ma, jak się wydaje, związek ze swoistym „prestizem” tych stopni. Skoro tak, to istotne jest kto (osoba posiadająca określony stopień wojskowy) popełnia przestępstwo, a nie, przeciwko komu postępowanie jest prowadzone.

W realiach niniejszej sprawy oznacza to, że w okresie objętym subsydiarnym aktem oskarżenia (czyli w dniach „od bliżej nieustalonego dnia i miesiąca 2019 r. do dnia 10 października 2021 r. oraz w dniu 21 lutego 2019 r.”) M. S. nie był osobą, o której mowa w art. 654 § 1 pkt 1 k.p.k. Z informacji nadesłanej przez Dowódcę [...] w K. wynika, iż M. S. został mianowany na stopień majora z dniem objęcia obowiązków na stanowisku służbowym Zastępcy Dowódcy Batalionu - Szefa Sztabu Batalionu, czyli 14 listopada 2022 r. (k. 878). W rezultacie, nie ma powodu, aby na tej podstawie w jego sprawie w ramach właściwości rzeczowej orzekał wojskowy sąd okręgowy.

Brak takiej możliwości, by sam fakt prowadzenia innej sprawy tego samego oskarżonego przed wojskowym sądem okręgowym musiał wywrzeć wpływ na właściwość rzeczową sądu w tej sprawie. Nie ma bowiem podstaw by uznać tę sytuację za prowadzącą do wystąpienia łączności podmiotowej (art. 33 k.p.k.) lub przedmiotowej (art. 34 k.p.k.).

W tej sytuacji nie można było uznać, by zaskarżone postanowienie było dotknięte wadami wymienionymi przez skarżącego.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Najwyższy postanowił, jak na wstępie.

[J.J.]

[r.g.]

